

Horadiz – Qarabağın Stalinqradı

Füzuli rayonu ərazisində – Araz çayının sahilində qərar tutan Horadizin adı gələndə öncə Azərbaycan hərbi tarixinin 1994-cü ilin əvvəlində yazılmış şöhrət səhifəsi yada düşür. Oykönim kimi “oura” və “dizə” sözlərindən ibarət olub, “qala kənd” mənasına gələn Horadizin – bu tarixi qalanın o zaman ermənilərdən geri alınması böyük Zəfərimizə aparan yola işıq salıb.

Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı – 1993-cü ilin yazında Beynəlxalq Avrsiya Mətbuat Fondunun sədri Umud Rəhimoglu, professor Tağı Xalisbəyli, bu yaxınlarda dünyasını dəyişmiş şair Əlisəmid Kür, Tofiq Qaraqaya ilə mən və televiziya çəkiliş qrupumuz şəhərə yaxın Məngələn Ata yüksəkliyinin yenidən alındığı rayona səfər etmişdik. Bütün çətinliklərə baxmayaraq, Füzuli qorunur, özünümüdəfə dəstələri və camaat geri durmaq istəmirdi. Qacar kəndinin yandırılmış evlərinin tüstüsü göyə ucalırdı...

Onda biz Horadiz stansiyasına da getdik, dağıdılmış kəndin sakinləri ilə görüşüb ürək-dirək verdik. Amma “qaya kölgəsi”ndə yatan ermənilər oktyabr ayında oranı işğal etdilər. Bu isə cəmi 73 gün çəkdi. Ulu öndərin tapşırığı ilə Milli Ordumuzun reallaşdırdığı əks-hücum nəticəsində Füzulinin 22 yaşayış məntəqəsi və Qarabağın Stalinqradı olmuş Horadiz azad edildi. Xeyli itki verən düşmən atəşkəs müqaviləsi imzalamağa məcbur oldu. Məşhur Horadiz döyüşləri Füzuli rayonunun işğaldan azad edilmiş hissəsinə “Kiçik Qayıdış”ı təmin edən uğurlu əməliyyat kimi tarixə düşdü. Bu, o zamankı Azərbaycan dövləti və xalqımız üçün çox çətin bir dövrdə əldə edilmiş ilk hərbi və siyasi qələbə olmaqla milli ruh dirçəlişinin başlanğıcı sayılır.

Prezident İlham Əliyevin 23 oktyabr 2007-ci il tarixli sərəncamı ilə Horadiz qəsəbəsinə şəhər statusu verilib. Burada yandırılmış və dağıdılmış yüzrlərlə ev bərpa olunub, qaz, elektrik xətləri çəkilib, digər mühüm infrastruktur layihələri yerinə yetirilib. Yenidən qurularaq genişlənən Horadiz Füzulinin işıqlı “peyk” şəhərinə dönüb.

Dövlət başçısı 2021-ci ilin oktyabrında azad Füzulidə rayon ictimaiyyəti nümayəndələri ilə görüşündə bu barədə deyib: “İşğal dövründə mən Füzuli rayonunun bizdə olan hissəsinə, ərazilərinə dəfələrlə gəlmişdim, 12 dəfə Füzuli rayonunda olmuşdum. Rayonun inkişafı ilə bağlı çox böyük işlər görüldü. Horadiz qəsəbəsinə şəhər statusu verildi və Horadiz Füzuli rayonunun qeyri-rəsmi mərkəzi müəyyən edilmişdir. Böyük sosial infrastruktur layihələri icra olundu”.

Horadizdə əhali sayı 8 minə qədərdir. Burada XIX əsrdə tikilmiş məscid, müxtəlif dövlət və qeyri-dövlət müəssisələri, digər əhəmiyyətli obyektlər yerləşir. Şəhərdə 3 tam orta məktəb, 2 uşaq bağçası, 2 kitabxana, 2 muzey, H.Əliyev Mərkəzi, şahmat və musiqi məktəbləri, Gənclər evi, Olimpiya idman kompleksi, stadion, rəsm qalereyası, xəstəxana, poliklinika, bank, bazar, hotel, şadlıq

sarayları, istirahət parkları, abidə kompleksləri, dəmiryol vağzal və avtovağzal, Bayraq muzeyi və meydanı, çörək və xalça kombinatları var.

Yollar bu gözəl diyarı daha parlaq səbəhlərə aparır. Horadiz–Cəbrayıl–Zəngilan–Ağbənd avtomobil yolu Hacıqabul–Horadiz–Ağbənd–Zəngəzur dəhlizi magistralının bir hissəsi olmaqla, Zəngilanı Azərbaycanın digər rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirəcək. Uzunluğu 124 kilometrdir. Əhmədbəyli–Füzuli–Şuşa, Şükürbəyli–Cəbrayıl–Hadrut və Xudafərin–Qubadlı–Laçın avtomobil yolları da başlanğıcını məhz bu yoldan götürür.

Horadiz–Ağbənd dəmir yolu beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri üzərində tikilir. Artıq Bərdə–Ağdam xətti üzrə işlər tamamlanıb, vağzal kompleksi istifadəyə verilib. Horadiz–Ağbənd xəttində isə 2-ci mərhələ üzrə işlər sona yetməkdədir. Hazırda son 25 kilometrə süni qurğuların tikintisi davam etdirilir. Yaxın aylarda Ağbəndə qədər bütün işlər yekunlaşacaq.

Arazboyu şəhər neçə illərdir ki, xoşbəxt günlərini yaşayır. Sakinlər buna görə özlərini məhz şəhid ruhlarına borclu sayırlar. Tarixi Zəfərin 5-ci ildönümü ərəfəsində şəhərdəki “Qəhrəmanlar parkı” elliklə ziyarət olunub. Abidə kompleksləri və şəhid şəkillərindən ibarət lövhələr ziyarət edilib, abidə önünə tər çiçəklər düzülüb. Bir neçə gün əvvəl şəhərdəki Mahir Səfərov adına 1 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbində “Konstitusiya və Suverenlik İli” ilə bağlı keçirilən maarifləndirici tədbirdə şagirdlərə Azərbaycan Konstitusiyasının əhəmiyyəti, dövlət suverenliyinin qorunması və milli dəyərlərimizin möhkəmləndirilməsi haqqında ətraflı məlumat verilib.

Məktəblilər dövlətimizin müstəqillik tarixi barədə fikirlərini fəərlə bölüşüblər. Bir neçə gün əvvəl isə şəhərin Gənclər prospektində “Konstitusiya və Suverenlik İli” çərçivəsində ağacəkmə aksiyası keçirilib, 15 hektar ərazidə 100-ə qədər Eldar şamı, sərv, heyva və gavalı ağacı əkilib.

Horadiz Bələdiyyəsinin sədri Tural Nəbiyev ictimai həyatda fəallıq göstərən bu kollegial özünüidarə orqanı barədə söhbətində bildirdi ki, hazırda burada sosial məsələlər və şəhərin abadlığı üzrə xeyli iş görülür. Tullantılar yığılaraq daşınır, ərazilər təmizlənir. Rayonumuzun və şəhərimizin inkişafına dövlətin göstərdiyi diqqətdən hədsiz razıyıq.

Əli NƏCƏFXANLI
XQ